

L'ALT EMPORDÀ

Text > JOAN FERRERÓS

La patata | Es tracta de la trumfa catalana literal, no pas la de la Trinca, però tot va començar amb la «ceba de Figueres». Ningú no es pot creure que totes les cebes que mereixen aquesta denominació hagin crescut a la capital empordanesa, que té un terme municipal petit. El nom té una explicació: molt abans de la guerra, Josep Torrent Ribas, pagès de l'Armentera, carregava el carro d'aquestes cebes dolces, poc picants i vermelloses (les millors), del seu poble, de Ventalló, etc., i les portava a vendre a Barcelona. Allà, quan li demanaven d'on eren, per fer-ho ras i curt els deia que de Figueres. Vet-ho ací. Avui els seus besnets porten l'empresa Torribas, que va fundar ell i, a través del projecte CatOrigen, estan per promoure i fer créixer el conreu i el consum de la patata nacional, que resulta ser l'amarin. A més de ser indubtablement «de proximitat», es conserva bé, és més fàcil de pelar perquè té pocs ulls, és blanca i melosa, excel·leix en els guisats, suquets, trinxats... I millora els plats tradicionals del país, perquè és la que recull més els sabors de la cassola. Cert és que no van tan bé per fer-les rosses, vives; és a dir, per fregir.

>> Les patates de CatOrigen són promogudes pels besnets de Josep Torrent Ribas, pagès de l'Armentera. (Foto: CATORIGEN)

Un capellà nou | Avui dia, l'ordenació d'un prevere és una novetat, una notícia, perquè el fet és extraordinari, poc comú. Al bisbat de Girona, aquesta darrera dècada, si no m'he descomptat, han estat consagrats cinc capellans: Antoni Coll, el 2020; Dagoberto

Rojas, el 2018; Jordi Pla, el 2015; Pere Narbona, el 2014; i el darrer, Carles Sánchez, fa un parell de mesos. Va ser a la Catedral, en una cerimònia presidida per l'arquebisbe de Tarragona, Joan Planellas, perquè a Girona no hi ha bisbe d'ençà que Francesc Pardo es va morir, el març passat. Un altre fet històricament fora de l'ordinari és la quantitat de parròquies que avui dia s'adjudiquen a cada sacerdot: mossèn Carles Sánchez, que ja era diaca i monjo a Solius, serveix les de Sant Miquel de Fluvià, Sant Mori, l'Armentera, Empúries, l'Escala, Montiró, Saldet, Valveralla, Ventalló, Vilacolum, Viladamat, Vilamacolum, Vila-robau, el Far d'Empordà, Siurana, Camallera, Gaüses, Llampaiques, Saus, Valldevià, Vilaür i Vilopriu. Valga'ns Déu!, escauria d'exclamar. De feina en té i en tindrà, com va dir el prelat tarragoní, de «pasturar les ovelles del Senyor».

Narcollanxes | A l'estret de Gibraltar i a la costa tarragonina, per importar haurien d'utilitzar les anomenades *narcollanxes* (de gran velocitat) o *gomes* (semirígides), que preparaven a Castelló d'Empúries, exactament a Empuriabrava. Els Mossos d'Esquadra, la Vigilància Duanera i la Guàrdia Civil van detenir dinou persones de l'empresa que les fabricava il·legalment (només dues van ser empresonades), i van intervenir vint-i-dues embarcacions. Els acusats, també dels delictes d'organització criminal, contraban, blanqueig de capitals i tràfic de drogues, n'ajustaven les peces que els arribaven d'altres països en una nau; un cop enllestides les llanxes, també actuaven com a *hub* que proveïa els clients de tot: gasolina, transport, grues...: el que es diu un servei complet.

EL BAIX EMPORDÀ

Text > PURI ABARCA

El tren-tram de la Costa Brava | El tren-tram de la Costa Brava centre podria ser una realitat d'aquí a una dècada. Aquest és l'anunci desitjat per l'associació Promoció del Transport Públic i molts ciutadans de la zona, alguns dels quals encara evoquen, amb

romàntica enyorança, el pas del Tren Petit (de Sant Feliu de Guíxols a Girona), que va desaparèixer l'any 1956 després de set dècades de servei (a l'estil de cada època). La Generalitat ha licitat l'estudi per determinar la viabilitat del tren-tram, amb una proposta de traçat de connexió de diferents municipis entorn del massís de les Gavarres, i amb una freqüència de pas inferior a quinze minuts i possibles ramals. És una línia de tren llargament reivindicada i que podria atenuar l'impacte de la circulació de vehicles que funcionen amb combustibles fòssils, amb el consegüent benefici per a la reducció d'emissions i la millora climàtica. Segons dades de l'associació Promoció del Transport Públic, al Baix Empordà hi ha uns nou-cents quaranta vehicles de motor per cada mil habitants, i es fan nombrosos desplaçaments entre les principals poblacions de la comarca per motius laborals o d'oci. El tren-tram, planteja l'associació, podria atraure uns 6,7 milions de viatgers cada any (18.281 viatgers per dia) i això el faria econòmicament viable. El nombre d'ajuntaments i entitats que comparteixen la necessitat del projecte i que ho manifesten obertament creix dia a dia, i això no es pot passar per alt. Amb el panorama actual i el que, segons les previsions, s'esdevindrà, tant en matèria d'extinció dels combustibles fòssils a curt termini com de progressió del canvi climàtic, no crec que s'hagin de donar gaires voltes, més enllà de qüestions pràctiques, a un projecte assenyat com aquest i reclamat pel territori. I la data que l'associació proposa per posar en marxa del tren, el 2030, no està gens fora de lloc si tothom s'arremanga i posa fil a l'agulla.

El Cercle Artístic de Palamós | El Cercle Artístic de Palamós, que actualment té una vuitantena de socis, va complir quaranta anys de servei a l'art i als artistes amateurs. I ho va celebrar a finals del 2022 amb activitats diverses, obertes al públic, i amb l'objectiu d'atraure més integrants interessats en les diferents tècniques artístiques que el cercle ofereix: cursos i tallers de pintura (a l'oli, aquarel·la i de tècniques mixtes) i de dibuix, sessions de model, tallers per a infants, i altres tallers artesans de pintura sobre roba, seda i vidre. Entitats com el Cercle Artístic de Palamós solen passar desapercebudes

en l'àmbit mediàtic, tot i que fan una feina molt lluada i, sovint, terapèutica. Perquè l'art, i la cultura en general, en les seves diferents versions, amateurs o professionals, té efectes provats sobre la ment, les emocions i la fisiologia humana. I segur que, entre les persones que assisteixen als cursos d'aquesta entitat i d'altres de semblants, hi ha artistes potencials que no destacarien si no se'ls donés una oportunitat d'expressar-se. Enhorabona i endavant!

>> Membres del Cercle Artístic de Palamós.
(Foto: AJUNTAMENT DE PALAMÓS)

LA CERDANYA

Text i foto > SANDRA ADAM AUGER

Vint-i-cinc anys de la Capella de Santa Maria | La història de la coral Capella de Santa Maria es remunta, pel cap baix, a 1454, segons un document en el qual ja s'esmenta. Perdurà fins a l'any 1936, en què es va dissoldre a causa de la Guerra Civil.

Seixanta anys més tard, el 1996, el professor de música Salvador de Montellà, actualment director de l'Escolania de Montserrat, aprofità l'avinentsa de la instal·lació d'un orgue nou a l'església de Sant Domènec per recuperar el cor de l'antiga Capella de Santa Maria. En un primer moment, setze cantaires reprengueren la coral

acompanyant la litúrgia religiosa. En poc temps, la coral tenia més de trenta-cinc cantaires.

L'octubre passat es varen celebrar els vint-i-cinc anys de la represa d'aquesta iniciativa en un acte al Teatre Municipal del Casino Ceretà de Puigcerdà. Un concert en què totes les corals de la vall cerdana cantaren en l'homenatge a la Capella de Santa Maria. A l'acte va assistir el fundador i primer director de la nova etapa, Salvador de Montellà, i alguns excantaires. La coral gaudeix de molt bona salut des del 2010, moment en el qual Carme Baulenas n'agafà la direcció, amb una trentena de cantaires acompanyats del pianista Nicolas Licciardi.

Puigcerdà, 1958 | L'any 1958, el fuster i impressor Albert Antonell fou destinat a Puigcerdà per fer el servei militar. Procedent de Castellar del Vallès, on va néixer l'any 1936, Antonell arribà a Puigcerdà amb la seva càmera fotogràfica.

A principis del 2022, Antonell diposità a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya vuit-cents seixanta negatius realitzats durant la seva estada a la capital cerdana entre el gener de 1958 i el juliol de 1959. Aquestes imatges recullen escenes del dia a dia dels soldats a la caserna, però també maniobres militars a la muntanya, excursions, retrats d'alguns soldats, pràctiques d'esquí o fins i tot el temps d'esbarjo que tenien els soldats a la vila. A més, Antonell va ser un gran amant de l'excursionisme, i el fons disposa d'imatges d'alguns cims cerdans.

Aquesta donació va resultar en l'exposició «Fer el servei a Puigcerdà el 1958», que es va poder visitar entre els mesos d'agost i setembre a sala Sebastià Bosom de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya. Si us la vau perdre, el conjunt d'imatges digitalitzades es poden consultar al cercador d'Arxius en línia de la Generalitat de Catalunya.

>> Instantània de l'exposició «Fer el servei a Puigcerdà el 1958», a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya.

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

La comarca vol ser més sostenible

La mobilitat és una gran consumidora d'energia i sembla que també és la responsable del 25 % dels gasos amb efecte d'hivernacle. Però les grans deficiències del transport públic, que ni tan sols passa per diverses poblacions de la comarca i per les altres ciutadania a emprar el vehicle privat. Segons les estadístiques, l'ocupació dels vehicles privats és, de mitjana, d'una persona i mitja. Els responsables comarcals proposen tot d'alternatives, des d'utilitzar més la bicicleta fins a optimitzar recorreguts, compartir vehicle o planificar els desplaçaments per no haver-los de duplicar i crear un transport col·lectiu que reculli els treballadors a diferents punts fins als polígons on treballin. Ara també disposem de vehicles elèctrics, més eficients des del punt de vista energètic, i que tenen l'avantatge de reduir tant el soroll com les emissions. Però tothom és conscient de la complicació de fer-ho viable, i la voluntat de fer de la Garrotxa una comarca més sostenible, ara per ara, és un desig i prou.

>> El carril bici del carrer del Pintor Domenge d'Olot. (Foto: QUIM ROCA)

Un fons documental nou | Han dipositat a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa un fons documental nou, el de la família Guindulain, que hi aporta fotografies inèdites d'estiuejants, des del final del segle XIX fins que va esclatar la Guerra Civil. Es tracta de la